

DEVLET SENDİKACILIĞI

Aydınlık Gazetesi, 25 Haziran 2016

Yıldırım Koç

Sendikalar işçi örgütleridir. Ancak bu örgütler her zaman işçilerin çıkarlarını korumak ve geliştirmek için kurulmaz. İşçi sınıfının tarih sahnesine bağımsız bir güç olarak çıkma potansiyelinin doğması ve bu gücün düzen karşıtı siyasi çizgiler tarafından kullanılma olasılığının algılanması üzerine, devletler bu alanı boş bırakmadılar.

Bu nedenle her sendika birçoğumuzun zannettiği gibi bir sendika değildir.

Devletler işçi örgütlenmelerini boş bırakmayınca, genellikle iki yöntem kullanılır.

Birinci yöntem, devletin kendi sendikalarını oluşturması ve başka tür sendikalara izin ve olanak vermemesidir.

İkinci yöntem, devletin kendi görevlileri aracılığıyla sürece müdahale etmesidir. Yasal olarak bakıldığında ortada “bağımsız” bir sendika vardır; ancak bu sendika devlet görevlileri tarafından ve devlet politikaları doğrultusunda yönetilir.

DEVLETİN DOĞRUDAN KONTROLÜNDEKİ SENDİKALAR

Birinci yöntemde bir grup örnek, İtalya, Almanya ve İspanya’dır.

Birinci yöntemde ikinci grup örnek, önce Sovyetler Birliği, İkinci Dünya Savaşı sonundan 1989 yılına kadar komünist partilerinin yönetimindeki orta ve doğu Avrupa ülkeleri ve günümüzde Çin Halk Cumhuriyeti’dir.

Birinci yöntemde üçüncü örnek, 1930’ların ilk yarısında Türkiye’dir.

Faşistlerin iktidara geldiği İtalya, Almanya ve İspanya’da işçi örgütlenmelerine izin verildi. Ancak bu işçi örgütlenmeleri tümüyle devletin kontrolündeydi. Bazılarında “tek ve mecburi sendikacılık” uygulanıyordu. Devlet sendikaları işçi sınıfının gücünü kontrol altında tutmayı, bu gücü faşist amaçlarla kullanmayı ve işçilerin daha iyi çalışmasını sağlamayı amaçlıyordu. Bu örgütlerin demokratikleşmesi veya bu örgütlerin yöneticilerinin gerçek işçi önderlerine dönüştürülmesi mümkün değildi.

Komünist partilerinin iktidarda bulunduğu ülkelerde de tek sendikacılık vardı. Sendikalara üye olmak zorunlu değildi; ancak sendikaların sahip olduğu ve üyelerini yararlandığı tatil olanakları ve benzeri kolaylıklardan yararlanabilmek ve işyerinde bazı sorunları çözebilmek için devletin ve komünist partisinin tam anlamıyla kontrolü altındaki sendikalara üye olmak yararlıydı. Sendikaların öncelikli amacı da işçilerin devlet politikalarına azami katkılarını sağlamaktı.

TÜRKİYE’DE İZMİR ÖRNEĞİ

Türkiye’de ise 1930’lu yılların ilk yarısında İzmir Valisi Gen.Kazım Dirik’in başlattığı bir sendikalaşma girişimi devlet sendikacılığı niteliğindedir. İzmir’de denenen ve daha sonra yaygınlaştırılmayan uygulamada, işçilere, devletin kontrolündeki sendikalara üye olma zorunluluğu getirilmişti. Bu sendikalara üye olmayan işçileri çalıştıran işverenlere de yaptırım uygulanıyordu.

Devlet sendikacılığı günümüzde kalmadı. Daha yaygın olan, devletin çeşitli görevlileri aracılığıyla bazı sendikaları devlet politikaları doğrultusunda kullanmasıdır.

Günümüzde emperyalist ülkelerdeki sendikal merkezlerin büyük bölümü bu niteliktedir.

Ayrıca, emperyalist ülkelerin işçi sınıflarının kısa ve orta vadeli çıkarlarının kendi ülkelerinin emperyalist politikalarıyla örtüşmesi, sendikaların devlet politikalarını benimsemesini kolaylaştırmaktadır. Emperyalist ülkelerin sendikal merkezlerinin uluslararası ilişkilerinde işçi sınıfı enternasyonalizmi değil, kendi ülkelerinin çıkarları ön plandadır. Bu tavır, emperyalist ülkelerin sendikalarının belirleyici konumda olduğu uluslararası sendikal örgütlerde de geçerlidir. Uluslararası sendikal örgütlerin büyük bölümünün politikası, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkilerin ve emperyalist ülke çıkarlarının yansımalarıdır.